

dens Børn; lad ham udvide sin Forberedelse til Konfirmation, lad ham undervise Børnene noget længere, lad ham undervise dem et helt Aar til visse Læber om Ugen, saa vilde de faae en sammenhængende Undervisning og Forklaring af vor Troes Sandheder af denne Mand; men dersom de komme til ham efter nogle Aar forud at have faaet en ganske anden Undervisning, saa blive de vilde, og saa vide de ikke, hvem de skulle tro. Jeg siger derfor: Lader os vise Religionsundervisningen bort fra vore Skoler og derhen, hvor den efter min Mening nærmest hører, nemlig til Præsten. — Den høitærede Minister kommer dernæst til en betydelig Indskrænkning i de Bestemmelser, som vi nu have om Raldsretten af Skolelærere. Det er ganske vist — hvad den høitærede Minister jo ogsaa bemærkede — at den Maade, hvorpaa Skolelærerembederne nu besættes ved Indstilling fra Kommunerne, har maattet gennemgaa mange Angreb, men dette kan jo enhver Ting være udsat for. Jeg finder, at det er en meget god og hensigtsmæssig Maade at besætte Embederne paa, og den vilde være saa meget bedre, naar ikke mangen en Provst mere havde for Die, hvem Præsten ønsker til Skolelærer, end hvem Menigheden ønsker, og naar de derfor blot kunne faae ham som Nr. 2 eller Nr. 3 paa Indstillingen, saa er jeg vis paa, at Menigheden ikke faaer Nr. 1. Det fører ellers ikke til nogen Alenehed eller Ligeformighed, naar noget Saadant sker. Det kan paa nogle Steder føre til, at man sætter den som Nr. 3, som man helst vil have, og det kan paa andre Steder føre til, at Nr. 2 eller 3 bliver en intetbetydende Mand, som selv ikke Provsten kan være bekendt at ansætte. Dette er jo ikke ønskeligt, og derfor mener jeg ogsaa, at man skal gaa fremad og ikke tilbage. Man kan lade Familielærebredene selv gjøre Indstillingen, og naar der er nogenlunde Enighed, eller de fleste ere enige om en Indstilling af en Lærer, saa kan man — som her er nævnt — lade dem have Ret til at faae ham beskikket. Saa gaar man frem i folkelig Retning og saa gaar man frem til at sige, at det er dem, hvis Børn skulle have Nytte af denne Mands Gjerning, der have den største Interesse af, at det er en dygtig Mand, som de faae; det maa være dem langt vigtigere end nogen Anden, at de faae en dygtig Mand. Lader os derfor give dem Indstillingsretten, naturligvis med den Begrænsning, som er nødvendig, for at de ikke kunne indstille en udygtig Mand. Ud denne Vej skal man gaa, men at gaa til at beskære den Ret, som nu have, kan jeg ikke være med til, i Særdeleshed da jeg tør regne mig det til en Fortjeneste, at jeg var en af dem, der især fik denne Bestemmelse sat ind i 1856.

Efter at jeg nu har udtalt dette, skal jeg erklære, at den høitærede Ministers Udfast gaar ud paa at begrænse Kommunernes Myndighed overfor deres Skolevæsen, medens man skulde gaa ud

paa at give Kommunerne en større Ret, nemlig en Ret til at bestyre det under Statens Tilsyn. Dette er et Hovedpunkt. Men det falder da ogsaa ind herunder, at man maa overlade Kommunalbestyrelserne den Mulkring, som der fremdeles maa og bør være Tale om. Man maa lade Tilsynet forandres derhen, at man bliver fri for det geistlige Tilsyn og ansætter Skoleinspektører i det Antal, som man efter nærmere Overveielse kan blive enig om er nødvendigt, eller, hvis man ikke bliver det, maa man lade Forslaget om Skoleinspektørerne falde bort og overlade det til en Tid, som i den Henseende vil være mere fornuftig, at komme med andre Bestemmelser. Man maa udelade Religionen af Skoleundervisningen, og man maa udvide Besættelsesretten for Kommunerne af Skolelærerembederne i en yderligere Grad til selve Befolkningen. Naar nu dette er modsat det Hovedindhold, som det foreliggende Lovforslag har, saa er jo Spørgsmaalet: hvorledes skulle de, der have denne Mening, da nu stille sig? Vi have jo set nogle Exempler paa, at naar Thinget ved en eller anden Leilighed faar et Lovforslag, som det ikke kan bruge, og Udvalget omarbejder dette Forslag, saa at der kommer et helt nyt Lovforslag frem, saa erkjender Formanden ikke dette Lovforslag for at være det forelagte Lovforslag. Man maa da begynde forfra ved at indbringe det nye Lovforslag: det Forslag, som har været Gjenstand for Udvalgets Prøvelse, maa tages tilbage eller forkastes, og saa bliver det Lovforslag, som fremkommer, et nyt Lovforslag. Dersom man nu vil gaa denne Vej og tror sig istand til at kunne frembringe et nyt Forslag, saa mener jeg, at man vil komme langt heldigere frem ved Iet ikke at have det nærværende paa Stabetov; thi saa skal man jo begynde forfra ved at fremkomme med et nyt Forslag og gjøre sig færdig dermed. Men hertil kommer jo endnu, at vi have den Erfaring om den høitærede Minister, at han ikke vil gaa med til at forbedre ved enkelte mindre Forandringer, som gaa stik mod hans Grundlag, og som gaa ud fra et ganske andet Grundlag end det Forslag, som han har gjort til sit. Dette have vi set ved Præstelønningsloven og Præstefaldsloven, der fremkom der nye Forslag fra Udvalgets Flertal, men den høitærede Minister har ikke værdiset dem et Ord, end sige gaaet ind paa med nogenformelt Forandring at ville finde sig i det nye Grundlag. Erfaringen kan altsaa ikke opfordre os til at gaa videre i den Henseende. Jeg gaar ud fra, at dersom der blev nedsat et Udvalg, som udarbejdede et Udkast til en Skolelov paa de Grundsaetninger, som saa mange arede Talere tilligemed mig have erklæret sig for, saa maatte vi, efter den Erfaring, som vi her have, vente, at den høitærede Minister vilde sige: det er ikke mit Forslag, det er et helt andet Forslag, det vil jeg ikke have med at bestille. Nu veed jo den høitærede Minister over-